

Un Montgó verd?

Josep Lluís Doménech
 Doctor en Química

La transformació, en els últims seixanta anys, del litoral valencià com a resultat de la implantació del turisme ha anat acompanyada de l'augment de la superfície urbanitzada i de la població. En el cas de l'àrea d'influència del Montgó (principalment, Dénia i Xàbia), no només la població de fet s'ha quasi quadruplicat (dels 18000 habitants de 1960 s'ha passat als 69000 en l'actualitat), sinó que, a més, als mesos d'estiu se superen els 350000 habitants. Aquest desenvolupament ha incrementat la demanda d'aigua, un recurs bàsic. Una aigua que ha de satisfer no sols les necessitats urbanes, sinó també les, bastants superiors, necessitats agrícoles.

Un senyal del dèficit hídric d'aquestes poblacions és l'ús intensiu que fan del procés de desalinització. La totalitat de l'aigua per a l'abastiment urbà de Dénia la subministra la planta dessaladora de Racons i la dessaladora de Beniadlà; pel que fa a Xàbia, la dessaladora proporciona el 50% de l'aigua potable (l'altra meitat s'extrau de pous). En conjunt, el volum d'aigua dessalada és de 10 hm³/any, encara que la capacitat de producció és de 20 hm³/any. Però, el fet que la desalinització siga un recurs car i de gran impacte ambiental, aconsella cercar i valorar altres fonts.

Pràcticament coincident amb el massís del Montgó hi ha l'aqüífer homònim, un aquífer xicotet, càrstic i que s'alimenta només a partir de la infiltració d'aigua de pluja. El volum d'aigua de les entrades d'aigua és d'uns 5 hm³/any; s'extrauen quasi 2 hm³/any d'aigua per al consum humà, i 1 hm³/any per a l'agrícola (la resta se'n va a la mar). Quant a la qualitat de l'aigua, que la concentració d'ions clorur (un indicador del grau de salinització de l'aigua), en els diferents punts d'anàlisi, sovint sobrepassa els 250 mg/l, valor a partir del qual es considera que l'aigua és perjudicial per a la salut humana, i també, per a l'agricultura i la ramaderia, fa pensar que l'aqüífer està en perill de sobreexplotació. Tot i açò, les previsions indiquen que caldrà augmentar-ne les extraccions.

Aquesta situació límit es veu agreujada per l'amenaça del canvi climàtic. Els successius informes que periòdicament elabora el Grup Inter-governamental d'Experts sobre el Canvi Climàtic (IPCC) no fan sinó confirmar que, en els darrers cent anys, la temperatura mitjana del planeta ha augmentat quasi 1 °C. Els experts coincideixen a assegurar que l'escalfament és conseqüència de l'augment de les emissions antròpiques de gasos d'efecte hivernacle, uns gasos que inter-

cepten la radiació solar reflectida per la terra, i fan que una part d'aquesta radiació no escape a l'atmosfera i torne a la Terra, sobreescalfant-la.

L'ús de models porta els científics del clima a predir que, al llarg del segle actual, la temperatura mitjana a les nostres terres augmentarà entre 1 °C i 5 °C (en funció de l'evolució de les emissions de gasos). També, apunten que augmentarà la freqüència i la intensitat de les sequeres. Com que aquestes condicions afectaran les aigües subterrànies, necessitem comprendre com es comportaran els aquífers en el nou escenari per tal de poder eixir al pas dels problemes que hi puguen sorgir.

Un indicador de la complexitat en el comportament dels ecosistemes és que, en un mateix lloc, pluges semblants originen diferents increments de les aigües subterrànies. El grup del professor **Bellot**, de la Universitat d'Alacant, ha avaluat com afecta el tipus de vegetació a la recàrrega de les aigües subterrànies. L'aqüífer estudiat, el del Ventós, pròxim a la ciutat d'Alacant, una àrea de característiques semiàrides i, a l'igual que el del Montgó, és càrstic, i les entrades d'aigua provenen sols de la pluja. S'ha analitzat el comportament de sis tipus de vegetacions diferents: pineda amb sotabosc arbustiu, pineda amb sotabosc d'herba, matollar, herba de pastura, espart i sòl sense vegetació.

Els resultats obtinguts mostren que, lluny del que podem pensar, les àrees cobertes amb menor vegetació (la d'espart i el sòl nu) són, amb diferència, les de major aportació a la recàrrega de l'aqüífer, i això perquè a més de ser menor l'evapotranspiració (la pèrdua d'humitat a causa de l'evaporació d'aigua del sòl i la transpiració de les plantes), és també major la infiltració d'aigua.

Per descomptat, el paper jugat per la coberta vegetal no influeix únicament en el volum d'aigua recarregada; el comportament dels ecosistemes, com hem dit, és complex, i calen més estudis per a millorar-ne la comprensió, però no podem ignorar allò que ja sabem, no podem deixar-nos portar per les intuïcions més primitives. El repoblament forestal presenta un gran valor estètic, però en ecosistemes semiàrids (com serà el de la Marina, segons els científics del clima), la vegetació no afavoreix la recàrrega dels aquífers, i en un futur que s'albira més sec no podem balafiar cap recurs hídric. Hem de saber que la vegetació és una gran consumidora d'aigua.

Segurament, en el cas del Montgó una coberta verda i un aquífer ple són incompatibles.